

ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

9. sınıf Tarih

1. Dönem 1. Yazılı Sınavı • Hazırlık ve Prova • 2026-2027

Okul geneli ortak yazılı sınava hazırlık

ChatGPT Image ile üretilmiş kurgu sahne • Ölçekli çizim veya gerçek olay belgesi değildir.

Düşün. Gerekçelendir. Yeniden dene.

BU KİTAPTA

9 tam yazılı provası • 3 kolay + 3 orta + 3 zor • konu anlatımı ve hap bilgiler • karma çalışma sayfaları • öğretici cevaplar ve puanlama ölçütleri

Her prova 100 puandır. Öğrenci yanıtları ve ayrıntılı çözümler ayrı kitaplarda tutulmuştur.

ÖĞRETMEN REHBERİ

Cevabı öğretmeye dönüştür

PUANLAMA

Her form toplam 100 puandır. Her soruda verilen ölçüt puanları toplanır. Tam puan için ilgili ölçütün tüm unsurları; kısmi puan için doğru fakat eksik unsur aranır. Aynı hatayı işlem ve sonuçta iki kez cezalandırma.

Açık uçlu sorularda örnek cevap tek cümle kalıbı değildir. Anlamı, yöntemi ve gerekçesi doğru alternatifleri kabul et. Yazma sorularında örnek metin ezberlenecek cevap değil; istenen unsurların nasıl bir araya geldiğini gösteren modeldir.

Uygulama derslerinde yazılı plan, gerçek uygulamanın yerine geçmez. Gözlenmeyen performansa otomatik puan verme. Erişilebilir görev uyarlamasını, öğretilen beceriyi koruyarak yap.

Önerilen geri bildirim: “Şu adım doğru; şu varsayım eksik; yeniden denemede şu kontrolü yap.”
Önce kavram hatasını çöz, sonra benzer bir durumla aktarımı denetle.

SINIRLILIK

Güçlük düzeyleri tasarım öngörüsüdür. Öğrenci pilotu, bağımsız branş editörü onayı veya yayınevleriyle deneysel kalite karşılaştırması yapılmamıştır. Okulun duyurduğu kapsam ve ders saatiyle karşılaştırılmalıdır.

ÇALIŞMA SAYFALARININ CEVAPLARI

Seçimin arkasındaki düşünce

1 / Çoktan seçmeli

C) Üretim bağlamını araştırıp başka kaynaklarla karşılaştırmak

Fotoğraf kaynak olabilir; tarih, üretici, amaç ve bağlam araştırılır. Tek kaynak bütün soruları cevaplamayabilir, bu yüzden karşılaştırma yapılır.

2 / Hata analizi

Üretim bağlamını araştırıp başka kaynaklarla karşılaştırmak

Fotoğraf kaynak olabilir; tarih, üretici, amaç ve bağlam araştırılır. Tek kaynak bütün soruları cevaplamayabilir, bu yüzden karşılaştırma yapılır.

3 / Kavram eşleştirme

1-B, 2-C, 3-A. Örnek, ilgili kavramın açıklamasını doğru kullanmalıdır.

Önce her başlığın ayırt edici kavramını bul.

Tanımda geçen işlev ve koşulları karşılaştır.

Örneğinde tanımın zorunlu koşullarını koru.

GÖRSEL GÖREVIN DEĞERLENDİRMESİ

Gözlem ve çıkarımı ayır

Bu görsel ChatGPT Image ile oluşturulmuş bir sahnedir. Görselden iki gözlem yaz; sonra yalnız bu görüntüyle cevaplanamayacak iki araştırma sorusu kur. Gerçek tarihî belge veya ölçülmüş coğrafi veri gibi kullanılmasının neden sorunlu olduğunu açıkla.

Gözlemler, görünen kişi/nesne ve çalışma düzeniyle sınırlıdır. Örnek sorular: “Belgeler hangi tarihe aittir?”, “Gösterilen alanın gerçek konumu nedir?” Görsel üretilmiş bir sahnedir; gerçek bir olayın tanıklığı veya ölçekli harita değildir. Tarih, kaynak, üretim amacı ve ölçüm verisi başka kaynaklarla doğrulanmalıdır.

ÖLÇÜTLER

Görülebilir ayrıntı: 4 • yorum/kurgu ile gözlemi ayırma: 4 • açık anlatım ve gerekçe: 2. Hazırlık puanı 10; tam prova notuna eklenmez.

R4 PUANLAMA GÜNCELLEMESİ

Soruya özel değerlendirme

Ölçütler bağımsız puanlanır: tam ve doğru kanıt tam puan; kısmen doğru ve eksik kanıt yarım puan; yanlış/ilgisiz/boş yanıt 0. Tek bilgi isteyen ölçütte doğruysa tam, yanlışsa 0. Yarım puanlar korunur. Eşdeğer doğru yöntem ve ifadeler kabul edilir; aynı hata iki kez cezalandırılmaz.

K1-K3, O1-O3 ve Z1-Z3 düzey çalışmalarının yanıtları aşağıdadır. Okulun seçtiği OYSS senaryosunun karma provaları 04_OYSS_Karma_Provalar klasöründedir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**K1**

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

• 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

• 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor. Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektup birincil
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıtı 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**K2**

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor.
Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor.
Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Sık hata: Tarihi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**K3**

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

• 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

• 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor. Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektup birincil
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıtı 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor.
Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor.
Bu durumu, “Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından incele.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektubun kime ve neden yazıldığı
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor.

Bu durumu, “Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiyayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor.

Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalıdır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Sık hata: Tarihi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti?
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor.

Bu durumu, “Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor. Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örneklerle açıkla.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözетerek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Bu durumu, “Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor.
Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor.
Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından incele.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektubun kime ve neden yazıldığı
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor. Bu durumu, “Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor. Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmacının parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalıdır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti?
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. Bu durumu, “Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor. Bu durumu, “Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor. Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir. Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor. Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından inceler.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektubun kime ve neden yazıldığı

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. Bu durumu, “Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti?
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita.
- 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

• 3 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: eksik nedenler tahmin olarak belirtilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor.

Bu durumu, “Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor.

“Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştirir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor.

Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örneklerle açıkla. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

• 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor.

Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtlarla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor.

“Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.
 - 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
- Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor. Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından incele. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor. "Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlılık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalıdır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. “Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştirir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor. Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örneklerle açıkla. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor.

Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı döneme ait mektup ile güncel tarih kitabını karşılaştırıyor.

“Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Mektup birincil; tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mektup birincil
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: tarih kitabı ikincil kaynak olarak değerlendirilebilir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından incele. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci önce kararını yazıp yalnız onu destekleyen belgeleri topluyor. “Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Seçici kanıt toplama yanlışlık doğurur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Seçici kanıt toplama yanlışlık doğurur.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Seçici kanıt toplama yanlışlık doğurur.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Seçici kanıt toplama yanlışlık doğurur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor.

Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir sınıf aynı olayın farklı anlatımlarını karşılaştırıyor.

“Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir. Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynak karşılaştırması eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıt yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 15 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup eski afet kayıtlarından toplumsal tepkileri inceliyor.

Tarih bilgisinin bireye ve topluma iki farklı katkısını örneklerle açıkla. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Tarihsel deneyim, koşulları gözeterek bugünkü sorulara katkı sunabilir.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 15 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Birey kaynakları sorgulamayı öğrenir; toplum ortak geçmiş ve farklı deneyimleri anlamlandırabilir. Geçmişten bugüne ders çıkarırken koşulların değiştiği unutulmaz. Olası itiraz: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir. Yanıt: Kavram, kanıt, bağlam ve açıklama ilişkileri de tarihin temelidir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci mahallesindeki eski ulaşım yolunun neden değiştiğini araştırıyor. Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.
2. Konu ilişkisi: Tarih, insanların geçmişteki faaliyetlerini zaman, mekân ve neden-sonuç ilişkileriyle kanıtlara dayalı inceler. Geçmiş anlamak, değişim-sürekliliği görmek ve kaynak eleştirisi yapmak için önemlidir.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Sık hata: Tarih yalnız tarih ve kişi adı ezberlemektir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Geçmiş kararlar bugünkü mekânı anlamaya yardım eder.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir öğrenci kazıda bulunan sikke ile sonraki yüzyılda yazılmış anlatıyı inceliyor. “Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir. Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Nesne ve sonraki anlatı farklı bilgi türleri sunar.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup bir olayı farklı tarafların günlüklerinden okuyor.

Kaynakları yazarı, zamanı, amacı ve başka kanıtlarla uyumu bakımından incele. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Tanıklıklar bakış açısı ve erişilen bilgi bakımından farklı olabilir.
2. Konu ilişkisi: Birincil kaynak olayın dönemine yakın belge, nesne veya tanıklık; ikincil kaynak daha sonra kaynaklara dayanarak yapılan inceleme olabilir. Kaynağın türü tek başına hatasızlık garantisi vermez.
3. Sonuç ve sınır: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Sık hata: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir.

Analitik puanlama

• 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mektubun kime ve neden yazıldığı; günlüğün hangi bilgileri içerip dışladığı; nesnenin bulunduğu bağlam denetlenir. Çelişki varsa gizlenmeden açıklanır. Olası itiraz: Birincil kaynak her zaman tarafsız ve eksiksizdir. Yanıt: Birincil kaynak da amaç, bağlam, yazar ve içerik bakımından eleştirilmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı iki belgenin tarih ve yazım amacını denetliyor.

“Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalıdır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır. Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: bilgi uydurulmamalıdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Dış ve iç kaynak eleştirisi güvenilirliği değerlendirir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

7. SORU • 14 PUAN • TAR.9.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup bulguları çelişkili kanıtlarla birlikte raporluyor.

Bir tarih araştırması için soru, iki kaynak türü ve doğrulama yolu öner. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Çelişkileri görünür kılmak şeffaf araştırmanın parçasıdır.
2. Konu ilişkisi: Araştırma sorusu oluşturma, kaynak toplama, sınıflama, çözümleme, eleştiri ve sentez birbirine bağlı aşamalardır. Sonuç kanıtın kapsamını aşmamalı, kaynaklar izlenebilir verilmelidir.
3. Sonuç ve sınır: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Sık hata: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir.

Analitik puanlama

- 14 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Soru: eski pazarın yeri neden değişti? Kaynaklar: belediye kaydı ve döneme ait harita. Tarihler, amaç ve yer bilgileri karşılaştırılır; eksik nedenler tahmin olarak belirtilir. Olası itiraz: Tarihçi eksik bilgiyi hikâyeyi tamamlamak için kesinmiş gibi ekleyebilir. Yanıt: Bilinmeyen ve çıkarım açıkça ayrılmalı; bilgi uydurulmamalıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.